

Landsbygd i centrum

Nr: 3
Oktober 2024

EN TIDNING FÖR DIG INOM JORDBRUK OCH LANDSBYGD FRÅN LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Kommande ändring av jordbrukspolitiken

Möjligheter med spannmål

Tre nya
invasiva arter

6

13

Innehåll

- 3** Ledare
- 4** Jordförvärvstillstånd
- 4** Länsstyrelsernas djurtransportprojekt
- 4** Utbrott av blåtunga
- 5** EU har förbjudit tre nya invasiva arter
- 6** Spannmålsodling som naturvård
- 8** Lokalt initiativ för småskalig spannmålshandtering
- 9** Nya möjligheter för lokala spannmålsodlare
- 10** Nytt liv i slumrande kvarn?
- 11** Information om jordbrukarstöd och stöd i den strategiska planen
- 12** Ändring av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken
- 14** Kurser och rådgivning
- 16** Hej Jostein Hertwig!

9

Landsbygd i centrum är en tidning från Länsstyrelsen Stockholm till dig som bor på eller engagerar dig i länets landsbygd. Med tidningen vill vi informera och inspirera för att främja landsbygdsutveckling, lönsammare gröna och blå näringar, bättre miljö, djurhälsa och ett rikare odlingslandskap. Genom reportage och information om möjligheter till stöd och kompetensutveckling hoppas vi att du lockas till läsning och handling. Landsbygd i centrum finansieras delvis med stöd från landsbygdsprogrammet 2014–2020 och strategisk plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik 2023–2027.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

LEDARE

Välkommen in i hösten

Solens strålar värmer i den klara höstluften och på min tur genom länet lyser höstfärgerna starka i rött, gult och orange. En och annan traktor ses på gårderna för att ta en sista vallskörd för året, annars är det begränsad aktivitet längs med den slingrande landsvägen. Årets säsong blev bra, vädret spelade oss inga spratt, utan både vallskörd och spannmålsskörd blev ungefär som förväntat.

Full aktivitet har det dock varit inom smittskyddsområdet den senaste tiden, då Sverige i september fick in virussjukdomen Blåtunga i landet. Blåtunga är en allvarlig virussjukdom som drabbar tama och vilda idisslare, framför allt får och kor. Det är 15 år sedan sjukdomen senast påvisades i Sverige och nu pågår ett febrilt arbete för att minska smittutbrott. Alla djur som smittas blir inte sjuka och graden av symtom varierar från lindriga symtom till allvarlig sjukdom och död. Läs mer om virussjukdomen blåtunga på [sidan fyra](#).

I höst finns flera spännande och intressanta evenemang att se fram emot. Bland annat anordnar Länsstyrelsen tillsammans med LRF Mälardalen och Region Stockholm en Landsbyggsdialog med lantbruksnäringen den 7 november. Temat är Lönsamhet och beredskap och deltagarna kan se fram emot flera intressanta talare. Landsbyggsminister Peter Kullgren kommer och pratar om Livsmedelsstrategin 2.0, generaldirektör på Jordbruksverket, Christina Nordin, pratar om beredskap på gårdsnivå, ekonomisk sakkunnig på LRF Riks, Lars-Erik Lundqvist, pratar om jordbrukets lönsamhet och innovationsforskare Per Frankelius vid Linköpings Universitet, pratar om morgondagens odlingssystem. Det bli en dag med högaktuella frågor där föredragshållare och deltagare kan ha en nära dialog om både nutida och framtida utmaningar och möjligheter i lantbruket.

Lite senare i november anordnar MatLust Utvecklingsnod matinnovations-tävlingen Ät!Stockholm för femte året i rad. Medarrangörer är Region Stockholm, Länsstyrelsen Stockholm och Södertälje kommun. Ät!Stockholm är en tävling för nya, hållbara och innovativa livsmedelsprodukter baserade på svenska råvaror som också är utvecklade och producerade i Stockholms län. Tävlingsbidragen kan vara allt från nisch- och/eller premiumprodukter för den privata marknaden till produkter lämpliga för storkök och offentliga kök. Tävlingen Ät! Stockholm avgörs den 19 november på Södertälje Science Park. En dag full av smaker, möten och energi!

I detta nummer kan du också läsa om bland annat spannmålsodling som naturvård och lokal spannmåls-hantering – en del av ett hållbart livsmedelssystem i Stockholms län. Ha en fin höstläsning!

Stockholm den 6 oktober

Ulrika Lundberg

Landsbyggsdirektör

Landsbygd i centrum

Utgivare & redaktion

Länsstyrelsen i Stockholms län
Ulrika Lundberg (ansvarig utgivare)
Ylva Berry (projektledare, text, bild och form)
Veronica Felt (text)
Christina Fagergren (grafisk form)

Prenumeration

Om du vill få tidningen i din brevlåda eller det elektroniska nyhetsbrevet till din e-post tecknar du en kostnadsfri prenumeration via formuläret på [Länsstyrelsens webbplats](#).

Kontakt

Länsstyrelsen Stockholms växel
010-223 10 00

Beskriv vad du vill ha hjälp med eller fråga direkt efter den du vill prata med.

E-post: landsbyggsutveckling.stockholm@lansstyrelsen.se

www.lansstyrelsen.se/stockholm

För frågor om SAM-stöden
0771-67 00 00

För anmälan av djur som far illa
010-223 11 20, telefontid tisdag–torsdag klockan 9.00–11.30

Vid rovdjursangrepp på tamdjur
Ring Länsstyrelsens besiktningsman för rovdjursangrepp på 010-223 15 37 om du misstänker att tamdjur skadats av rovdjur. Telefonnumret är öppet dygnet runt.

Foto

Framsida

Tobias Nilsson skördar kulturspannmål i demo-odlingen med skära.

Foto: Norrtälje Naturcentrum

Innehållsförteckning

Kulturspannmål: Norrtälje Naturcentrum

Getter: Ylva Berry

Stenkvarn: Norrtälje Naturcentrum

Tryck

Elanders Sverige AB

Länsstyrelsen
Stockholm

Jordförvärvstillstånd

Text: Olof Haraldsson

Den som köper en lantbruks- eller skogsbruksfastighet i ett glesbygdsområde behöver i de flesta fall ett jordförvärvstillstånd. Man kan bli nekad tillstånd ifall Länsstyrelsen bedömer att fastigheten behövs för att främja sysselsättning eller bosättning på orten. För att det ska bli aktuellt att utreda ifall en fastighet behövs för att främja sysselsättning eller bosättning på orten så behöver en annan spekulant anmäla sig som intressent.

Sedan en tid tillbaka lägger vi upp information på [Länsstyrelsen Stockholms webbplats](#) när en ny ansökan om jordförvärvstillstånd har kommit in. Det går att prenumerera så att man får mejl varje gång en ny ansökan läggs upp på webbplatsen. Det finns även ett formulär att fylla i om man är intressent på en av de fastigheter som vi för tillfället har inne för handläggning. Det här gäller fastigheter som har sålts i glesbygdsområde i Stockholms län och där Länsstyrelsen nu prövar en ansökan om förvärvstillstånd, det är inte en fastighetsförmedling. Som intressent behöver man visa på hur ens egna förvärv av aktuell fastighet skulle kunna främja sysselsättning eller bosättning. Läs mer om jordförvärvstillstånd på [Länsstyrelsens webbplats](#). ■

Länsstyrelsernas djurtransportprojekt

Den 3 september gick startskottet för Länsstyrelsernas nationella djurtransportprojekt. Representanter från Sveriges 21 Länsstyrelser deltar med syftet att öka djurskyddet för djur under transport.

Text: Sofie MacKenzie Cardy Foto: mostphotos.com

I Länsstyrelsernas djurskyddsuppdrag ingår att kontrollera att djur i Sverige hanteras med respekt, tas om hand väl och skyddas mot onödigt lidande – även vid transport. I dagsläget genomför länsstyrelserna få kontroller av djurtransporter i förhållande till det stora antal som dagligen rullar runt i landet. Därför pågår nu ett nationellt projekt med syftet att öka kontrollfrekvensen av djurtransporter nationellt samt kartlägga regelefterlevnaden av transportlagstiftningen. Man vill också ge förutsättningar för en mer likriktad kontroll, bedömning av brister och vidtagna åtgärder mellan länsstyrelserna. Kontrollerna ska även bidra till ökad konkurrensjämsliddhet mellan yrkesverksamma djurtransportörer.

Projektet började med två dagars utbildning för de inblandade. Kontroller av transporter med livsmedelsproducerande djur samt hästar sker nu löpande till och med 30 september 2025. Projektet förväntas kunna slutföras i sin helhet den 29 maj 2026.

Information om transport av djur hittar du på [Länsstyrelsens webbplats](#). ■

Utbrott av blåtunga

För första gången på 15 år har virussjukdomen blåtunga påvisats i Sverige. Sedan tidigare pågår utbrott av en variant av viruset i Nederländerna, Belgien, England, Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Danmark, samt nyligen i Norge. Fram till den 2 oktober hade 140 sjukdomsfall påvisats i södra delen av landet.

Text: Sofie MacKenzie Cardy

Blåtunga drabbar idisslare och sprids via svidknott – inte från djur till djur eller från djur till människa. Spridningen pågår från vår till höst. Symtomen varierar från lindriga till allvarig sjukdom och död. Förutom feber ses svullnad och rodnad i slemhinnorna i munhåla och näshåla. Djuren saliverar och har nosflöde. Svullnad kan också ses kring nos, öron och ibland hela huvudet. Mer ovanligt är att tungan blir blåfärgad – därav sjukdomens namn. Senare i sjukdomsförloppet bildas sår runt nos, i mun och i klövränd vilket gör att djuret får svårt att äta och uppvisar hälta. Allvarliga symtom är vanligast hos får. Nötkreatur får vanligen mildare symtom med salivation, nos- och tårflöde samt minskad mjölkproduktion.

Sjukdomen är anmälningspliktig, vilket innebär att du som är djurägare måste kontakta veterinär om dina djur visar symtom som kan tyda på infektion med blåtungevirus. Veterinären måste anmäla detta till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) eller Jordbruksverket. Provtagning av misstänkta fall sker på statens bekostnad. ■

Information om blåtunga

Läs mer om blåtunga och hur du kan skydda dina djur på [Jordbruksverkets webbplats](#) samt [SVA:s webbplats](#).

EU har förbjudit tre nya invasiva arter

Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald. Inom EU finns därför en förteckning över invasiva främmande arter som är förbjudna. Arterna på förteckningen får inte säljas, bytas, odlas, födas upp eller transporteras. Du får inte heller släppa ut eller sprida dem i naturen. Den 2 augusti 2024 trädde förbudet i kraft för tre nya arter; musselblomma, afrikansk klogroda och fisken mummichog.

Text: David Falk & Jennie Barthel Svedén

Afrikansk klogroda

Den afrikanska klogrodan, *Xenopus laevis*, är en vattenlevande groda som härstammar från södra och mellersta Afrika. Arten har stor variation i utseende och kan skilja i både färg och teckning. Namnet klogroda har sin grund i att arten har tre korta klor på bakfötterna. Det finns risk för att arten sprider sjukdomar som angriper inhemska grod- och salamanderarter. Ifall du har en afrikansk klogroda som sällskapsdjur från innan förbudet började gälla får du behålla individen tills den dör, men den får inte föröka sig och du får inte släppa ut den i naturen.

Den afrikanska klogrodan kan förväxlas med dvärgklogroda, *Hymenochirus boettgeri*, som inte omfattas av någon restriktiv lagstiftning.

Läs mer på [Naturvårdsverkets webbplats](#).

Foto: Wikipedia commons

Rapportera in främmande arter

Om du hittar en invasiv främmande art, eller misstänker att det är en, ska du rapportera in den på www.invasivaarter.nu eller www.rappen.nu (vattenlevande djur och växter). Allmänhetens observationer är viktiga för att kunna följa invasiva främmande arters förekomst och utbredning, samt förebygga fortsatt spridning.

Foto: Jennie Barthel Svedén

Musselblomma

Den tropiska musselblomman, *Pistia stratiotes*, är populär som damm- och akvarieväxt. År 2011 hittades ett 50-tal plantor i en sjö i Sollentuna där någon tömt sitt akvarium. Musselblomman i Sollentuna klarade som tur är inte vintern men längre söderut i Europa orsakar arten problem i naturen. Den bildar täta bestånd på vattenytan som tränger undan andra arter och den kan blockera vattenvägar. Det är möjligt att musselblomman i ett framtida varmare klimat skulle kunna etablera sig i Sverige. I och med förbudet får du inte längre ha musselblomma i ditt akvarium eller din damm – släng musselblomman i hushållssoporna eller i en sluten kompost.

Läs mer på [Havs- och vattenmyndighetens webbplats](#).

Mummichog

Mummichog, *Fundulus heteroclitus*, är en liten tålig fisk från Nordamerika som ännu inte har hittats i svenska vatten. Den finns idag längs den spanska och portugisiska kusten och används även för forskning i Europa. Den kan leva i både sött och salt vatten.

Läs mer på [Havs och vattenmyndighetens webbplats](#). ■

Foto: CC-BY- 4.0, Average Walrus

Spannmålsodlingen minskar i länet. Här följer 5 sidor om arbetet med att främja småskalig spannmålsodling i Roslagen. Det kan vara både konventionellt odlad spannmål eller ekologisk, vanliga spannmålssorter eller ovanliga kulturspannmålssorter.

Minskning av spannmålsodling och jordbruksföretag

Arealen vi odlar i Stockholms län har minskat med 5 procent de senaste 20 åren (2004–2023) och andelen odlad spannmål har minskat från 57 till 46 procent. Spannmålsarealen har minskat med 24 procent och andelen vårsådd spannmålsareal har minskat från 30 till 27 procent. Antalet jordbruksföretag (alla sorters jordbruksföretag, inte specifikt spannmålsföretag) i länet har de senaste 10 åren minskat med cirka 29 procent. *Källa: Jordbruksverkets statistik.*

Spannmålsodling som naturvård

Norrtälje Naturcentrum har sedan 2018 arbetat med äldre lantbruksgrödor, framför allt det som populärt kallas kulturspannmål, men även kulturarvsärtor. I grunden finns ett naturvårdssyfte men under åren har de upptäckt flera andra nyttor. Under 2024 har stora steg tagits mot ett delmål i arbetet – lanseringen av varumärket Roslagskorn. Mycket mer är på gång och Tobias Nilsson som är projektledare på Norrtälje Naturcentrum vill gärna berätta om sin stillsamma spannmålsrevolution.

Text: Ylva Berry

– Själva grundidén med vårt initiativ är att för den biologiska mångfaldens skull stimulera till mer spannmålsodling, framför allt i Roslagen, säger Tobias. Under lång tid har vi av goda skäl värnat om naturbetesmarkerna och nästan helt glömt bort nyttan av att odla spannmål. Det är blandjordbruket med hävdade naturbetesmarker och ett aktivt åkerbruk som ger den mest gynnsamma sammansättningen i landskapet, men specialisering är vad utvecklingen burit med sig.

Tobias har en del av sin bakgrund inom ornitologin och hans idéer bekräftas av forskaren Martin Green på Lunds universitet, som bland annat arbetar med Svensk Fågeltaxering som övervakar förändringar i de svenska fågelbeståndens storlek.

– Variation är ledordet både i stor och liten skala, säger Martin och ger som exempel att vallodling

nu dominerar jordbruksmarken i stora delar av länet. I dessa trakter kan arter som tofsvipa, sånglärka och hämpling som är knutna till spannmålsodling, få svårt att häcka. Där skulle återupptagen spannmålsodling bidra med variation – och ett rikare fågelliv.

Vårsådd gynnar lärkor

Vissa arter, som sånglärkan, behöver ytor med låg eller obefintlig vegetation för födosök. Att lämna osådda lärkrutor är ett sätt att skapa

den typen av ytor i annars homogena ytor av för hög vegetation.

– Vårsådd erbjuder "naturligt" den typen av ytor, vilket höstsådd inte gör och ger en viktig variation inom spannmålsodlingen, säger Martin och nämner att det blir alltmer ovanligt med vårsådd och därmed också med låg vegetation på fälten under våren och försommaren.

Kan vårsådd ersätta lärkrutor?

– Jag är inte helt säker, men jag tror det. De vårsådda fälten har låg

Tobias Nilsson skördar kulturspannmål i demo-odlingen med skära. Foto: Norrtälje Naturcentrum

vegetation på våren och när spannmålet blir för högt och tätt så är häckningen förhoppningsvis klar. Då har fåglarna lättare att klara sig med sämre födosöksmarker.

Kulturspannmål ger mervärden

Norrälje Naturcentrums olika projekt har ökat odlingen av kulturspannmål i trakten och förhoppningen är att den ska öka ytterligare.

– Våra projekt har till syfte att ge jordbrukare utsäde, kunskap, förädlingsresurser och annat som kan behövas för att skapa lönsamhet i spannmålsodlingen. En av förutsättningarna för detta är att kulturspannmålen kan säljas till

skillnaden mellan moderna och äldre sorter. Enligt studien är äldre sorter mer högväxande och bildar mer biomassa, egenskaper som motverkar förekomst av ogräs i ekologiska odlingssystem. På [SLU:s webbplats](#) kan du läsa en nyhet om resultatet och följa en länk till artikeln.

En annan viktig fördel är att kulturspannmål är förhållandevis anspråkslösa och kan odlas på marginaljordarna som redan tagits, eller riskerar att tas ur produktion.

– Kulturspannmål har visat sig vara mer torktåliga och har i och med sin genetiska bredd en robusthet som under de flesta missförhållanden i alla

fall ger någon skörd, säger Tobias. På så sätt möter vi hotet om utdragna torkperioder i vårt nya klimat.

Starka motiv

– Bevarandet av biologisk mångfald är avgörande för vår överlevnad och ett fullgott motiv för våra projekt, säger Tobias. På senare tid har dock även behovet av beredskap visat sig vara något vi kan bidra till. Det mest uppenbara bidraget kan vara resurserna i form av maskiner som exempelvis kvarnar, men vi kan även hjälpa jordbrukare att upprätthålla eller introducera spannmålsodling i sin verksamhet. På det sättet bidrar vi till att vår lokala livsmedelsproduktion lever vidare. ■

Själva grundidén är att stimulera till mer spannmålsodling för den biologiska mångfaldens skull

ett betydligt högre pris. Det ställs heller inte samma krav på volymer – särskilt inte om man förädlar råvaran själv, säger Tobias.

Det som motiverar det högre priset är att produkterna har mervärden i form av smak, näringsstäthet och kulturhistoria. I projektet Roslagskorn har den regionala sorten 'Lantvete Uppsala', även kallad 'Upplandsvete', uppförökats och blivit en del av varumärkets sortiment. När Roslagskorn snart får ut mjöl från denna sort på marknaden är det för första gången på cirka 100 år, och de är ensamma om produkten.

Flera fördelar

Det finns fler fördelar med kulturspannmål. Till exempel passar sättet de växer på mycket bra in i ekologisk odling. Nyligen publicerades resultaten från en fransk fältstudie som visade på

Fältvandring på Färsna gård med forskaren Matti Leino 9 augusti 2024. Foto: Tobias Nilsson

Norrälje Naturvårdsstiftelse och Färsna gård

Norrälje Naturvårdsstiftelse bildades 1989 efter ett beslut i Norrtälje kommunfullmäktige med syftet att ta tillvara och stärka allmänhetens intresse för miljö- och naturvårdsfrågor, informera om Roslagens natur, om miljövärd och om naturvårdsfrågor, bevara och skydda miljö- och naturvårdsvärden av stort allmänt intresse samt förvalta naturreservat, naturvårdsområden och övriga naturvärden.

Norrälje Naturcentrum är namnet på verksamheten de bedriver. Sedan 2009 förvaltar Norrtälje Naturcentrum Färsna gård åt kommunen och idag är 8 personer anställda inom Naturcentrum för att driva projekt och utföra olika uppdrag kopplade till naturvård, förvaltning och pedagogik, men även forskning. Uppdragsgivare är bland annat Norrtälje kommun och Länsstyrelsen i Stockholms län.

Projekt på Färsna gård

Det behövs mer än bara utsäde för att lyckas med kulturspannmål. Därför arbetar Norrtälje Naturcentrum brett med kunskapsutveckling i projekt som Spannmålsskolan och Svenska bröd. För att underlätta lantbrukares hantering efter skörd, samt förädlingen, skapar de nu även ett resurscentrum med bland annat en stenkvarn. På [sidorna 8–10](#) kan du läsa om Färsna resurscentrum och Färsna stenkvarn. På [Norrälje Naturcentrums webbplats](#) står det mer om projekten.

Lokalt initiativ för småskalig spannmålshantering

I en gemensam satsning har Länsstyrelsen Stockholm och Norrtälje Naturcentrum kroat arm för att skapa bättre förutsättningar för ekologisk spannmålsodling och hantering. Att ha närhet till en spannmålsanläggning kan både bidra till en bättre lönsamhet för odlaren och en stärkt försörjningsberedskap.

Text: Sara Norman Foto: Tobias Nilsson

Den strukturuomvandling av jordbruket som pågått i Sverige i decennier har lett till att företagen blir färre, större och mer specialiserade. Spannmål odlas idag främst i slättbygder i södra och mellersta delarna av landet, med stora fält, avancerad teknik och en hög avkastning. Storskalig drift är ofta en förutsättning för att få de ekonomiska kalkylerna att gå ihop – och stora skördar räcker till att mätta fler.

Färre möjligheter att hantera spannmål lokalt

De senaste 20 åren har både antalet företag och den odlade arealen spannmål minskat i Stockholms län. Anders Larsson som är samordnare av stöd i den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik på Länsstyrelsen Stockholm har sina tankar om de främsta skälen till minskningen:

– Lönsamheten har varit relativt låg under en längre tid och antalet mottagningsställen för spannmål har minskat, vilket gjort det svårare att sälja spannmål. Under 2020-talet har dock spannmålspriserna börjat stiga, så kanske kan det bidra till en ny trend.

Efter skörd behövs utrustning för att spannmålen ska rensas, torkas, lagras och i många fall malas. Stora spannmålsgårdar

har ofta egna anläggningar för spannmålshantering, men på mindre gårdar och i områden där spannmålsodling inte förekommit på länge har sådan utrustning ofta avvecklats. De gemensamma anläggningar som funnits tidigare har i många fall lagts ner och lokala kvarnar har tagits ur bruk.

I Stockholms län idag är endast en större spannmålskvarn i drift, Saltå kvarn i Järna. För mottagning av spannmål finns Lantmännens två anläggningar i Stockholm och Södertälje.

– Tidigare fanns det spannmåls-mottagning även i Norrtälje, fortsätter Anders. Spannmålen måste därför köras längre sträckor på lastbil och lantbrukarna behöver ha snabba utlastningsmöjligheter eller tillgång till containers. Många mindre gårdar saknar sådan utrustning, vilket leder till dyrare transporter.

Viktigt med regional spannmålsinfrastruktur

Det finns flera fördelar med att kunna torka, rensa och lagra spannmålskörda i lokalområdet. Vid odling i områden med små brutet landskap är fälten vanligen mindre och skördevolymerna relativt små. Det samma gäller vid odling och uppfödning av ovanligare grödor som till exempel kulturspannmål. Långa transporter blir kostsamma framför allt för mindre företag. Närhet till en spannmålsanläggning kan därför öka möjligheterna till lönsamhet, och i förlängningen bidra till en ökad och mer diversifierad spannmålsodling.

Även ur beredskapssynpunkt är det en fördel om det finns möjligheter att ta hand om skörden och omvandla den till ätbara produkter på flera olika platser. En diversifiering

Minskad diversitet ökar sårbarheten

Att livsmedelsföretagen blir färre och större bidrar till att öka sårbarheten i livsmedelskedjan. Om en kris drabbar enskilda större företag eller geografiska områden kan det få stora konsekvenser. Torkan 2018 och kriget i Ukraina är exempel i närtid, liksom salmonellautbrottet hos en av landets största äggproducenter 2023 som ledde till äggbrist i hela landet.

Spannmålskörd i Närtuna.

i både storlek och inriktning hos livsmedelsproducerande företag bidrar till att göra livsmedelsförsörjningen mindre sårbar.

Bättre livsmedelsberedskap

I arbetet med livsmedelsberedskap har Länsstyrelsen sett att infra-

strukturen för att ta hand om och förädla livsmedel i Mälardalsområdet kan behöva utvecklas. Det gäller inte bara hantering och förädling av spannmål utan flera kategorier av livsmedel. Det är en komplex fråga som det arbetas med på strategisk nivå både nationellt och regionalt.

Ett första litet steg på vägen har varit att genomföra insatser i samarbete med Norrtälje Naturcentrum. Initiativet har bland annat mynnat ut i färdigställandet av en mindre anläggning för spannmålshantering på Färsna gård som vi berättar om nedan. ■

Nya möjligheter för lokala spannmålsodlare

I det gamla magasinet på Färsna gård håller ett nytt resurscentrum på att ta form. Här kommer Färsna gård och lokala odlare att kunna rensa, torka och lagra mindre volymer ekologisk spannmål samt mala säden till mjöl till självkostnadspris.

Text och foto: Sara Norman

Under åren har Färsna gård samlat på sig ett antal äldre jordbruksmaskiner för spannmålshantering, bland annat en sädesrens, en spannmålstork och en stenkvarn. En idé väcktes om att rusta upp maskinerna och skapa en komplett anläggning för småskalig hantering av spannmål – öppen för besökare

och tillgänglig för lokala odlare att använda, framför allt de som idag saknar resurser för hantering på den egna gården. I samarbete med Länsstyrelsen Stockholm, Leader Stockholmsbygd och Norrtälje kommun har denna idé nu kunnat bli verklighet.

Viktig anläggning

Det har krävts åtskilliga arbetstimmar för reovering och installation av maskiner och lokaler. Konsulten Christer Jonsson har bidragit med tekniskt och praktiskt kunnande i arbetet:

– Jag tycker det är viktigt med småskalig odling och att det ska gå att

odla ovanliga sorter. Men framför allt är det viktigt att kunna visa upp hur det går till att göra mat – många barn vet ju inte alls var maten kommer ifrån. Här kan de få se hela kedjan från jord till bord.

Utöver den pedagogiska funktionen ska odlare kunna komma till Färsna för att torka, rensa och mala sin egen spannmål till självkostnadspris. I skrivande stund återstår bara enstaka moment för att få anläggningen helt klar.

– Det har inte varit enkelt att få alla bitar på plats, berättar Tobias Nilsson som är projektledare för arbetet.

– Det har krävt uppfinningsrikedom och vi har fått tänka om och släppa idéer vi hade från början. Några maskiner visade sig inte vara möjliga att restaurera, så då har vi fått skaffa in andra. Vi har också låtit spannmålsodlare provköra anläggningen och då blev det tydligt att det var för opraktiskt att transportera upp spannmålen med skruv, de föredrog en spannmålsfläkt.

Gott resultat

Som kronan på verket kan Färsna resurscentrum nu stoltsera med en vacker stenkvarn med sikt tillverkad i Österrike. Den har trimmats in och provkörts av odlare och bagare. Resultatet har varit gott, i dubbel bemärkelse. ■

Tobias Nilsson visar Åsa Pettersson den nya stenkvarnen från Österrike.

Nytt liv i slumrande kvarn?

Runtom i Stockholms län finns äldre anläggningar för spannmåls-hantering som inte längre är i bruk. Bland annat finns flera kvarnar som tidigare varit en självklar del i spannmålskedjan. Vi har tittat närmare på möjligheterna att återuppta driften i en av dem.

Text: Åsa Pettersson Foto: Sara Norman

Länsstyrelsen och Norrtälje Naturcentrum har undersökt förutsättningarna för att återuppta verksamheten i några nedlagda spannmålsanläggningar i länet. En av de anläggningar som undersökts för att identifiera behov av investeringar och renoveringar är Edsbro kvarn, en valskvarn dimensionerad för cirka 500 ton per år. Christer Jonson, teknisk konsult i projektet, har kartlagt kvarnens funktionalitet i dialog med kvarnens ägare Per Andersson.

Edsbro kvarn var i drift fram till 2008 då Per valde att satsa på annan verksamhet. Han berättar:

– Jag var då den tredje generationen mjölnare som drev kvarnen efter att min farfar köpt den 1955.

Återuppförd efter brand

Efter en brand uppfördes kvarnen på nytt 1964 och är nu uppbyggd i tre plan på sammanlagt 830 kvadratmeter.

– Anläggningen kan förenklat delas in i två produktionslinjer, en rens- och mjöllinje och en foderlinje, förklarar Christer.

På bottenvåningen finns utlastningsrum och ett entrérum med två hammarkvarnar och en kross. En trappa upp finns en kall avdelning med en rensmaskin och en uppvärmd del med en spetsmaskin. Här finns även två dubbla valskvarnar, utrustning för paketering och kontor. Två trappor upp finns maskineri för lufttransport, aspiratörfilter, sikt,

fyllning av kvarnficka och fickor till hammarkvarnar och kross.

Ostörd långsömn

Anläggningen har stått i det närmaste orörd sedan verksamheten avslutades 2008.

– Byggnaden sover en slags långsömn, det är som att besöka ett museum, berättar Sara Norman som var på plats från Länsstyrelsen.

– Även de tomma mjölpåsarna i papper från 2008 står kvar i maskinerna, redo att fyllas.

Dyrt att återuppta drift

– Att få anläggningen i drift är förknippat med stora kostnader, säger Christer Jonsson som

inventerat kvarnen. Tak och isolering skulle behöva ses över och maskinerna funktionstestas. Det är även mycket att röja och städa.

– I dagsläget finns inga personalutrymmen och övriga arbetsmiljö- och säkerhetsfrågor har inte ingått i denna undersökning, säger Christer.

Slutsatsen av inventeringen är att det är en relativt modern kvarnanläggning som är komplett till cirka 98 procent.

– Jag är inte intresserad av att starta upp anläggningen igen, men skulle kunna vara behjälplig efter överenskommelse med en eventuell ny ägare, säger Per. ■

Investeringsstöd

Här får du information om stöd i den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Datum för att ansöka om investeringsstöd

Nedan ser ni ansökningsomgångar för olika investeringsstöd till och med första halvåret 2025. När ansökningsomgången eller perioden för utlysningen är slut kommer ansökningarna att poängsättas och prioriteras mot varandra.

Text: Olof Haraldsson Foto: mostphotos.com

Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft

- Stallar och inhysningssystem: 1 jan – 30 mars och 1 juni – 30 september 2025.
- Energiskog: 1 augusti – 31 oktober 2024, 1 jan – 30 mars och 1 juni – 30 september 2025.
- Täckdikning: 1 augusti – 31 oktober 2024, 1 jan – 30 mars 2025 och 1 juni – 30 september 2025.
- Ny teknik: 1 jan – 30 mars och 1 juni – 30 september 2025.
- Minskad ammoniakavgång mellan 1 jan – 30 mars och 1 juni – 30 september 2025.

Under 2024 och åtminstone första halvan av 2025 kan du inte ansöka om stöd för växthus eller torkanläggningar.

Investeringsstöd för förädling

Investeringsstöd för förädling kan sökas mellan 1 jan – 30 mars 2025.

Stöd till täckdikning

Du kan söka investeringsstöd för att täckdika åkermark. Stödet är 30 procent av stödberättigade kostnader som kan bestå av inköpta tjänster och material.

På [Länsstyrelsen Stockholms webbplats](#) hittar du information om när du kan söka stödet. Läs under rubriken ”Täckdikning”. På webbsidan finns även en länk till Jordbruksverkets webbplats där du söker stödet.

För att vi ska kunna rimlighetsbedöma utgifterna krävs att två offerter från olika leverantörer lämnas med ansökan. Men starta inte arbetet – en ansökan måste skickas in innan utgifterna uppstår.

Läs mer om stöden

På [Länsstyrelsen Stockholms webbplats](#) hittar du mer information om stöden.

Investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder

Ansökningar om investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder hanteras i turordning efter det datum som ansökningarna kommer in.

Investeringsstöd till kalkfilterdiken

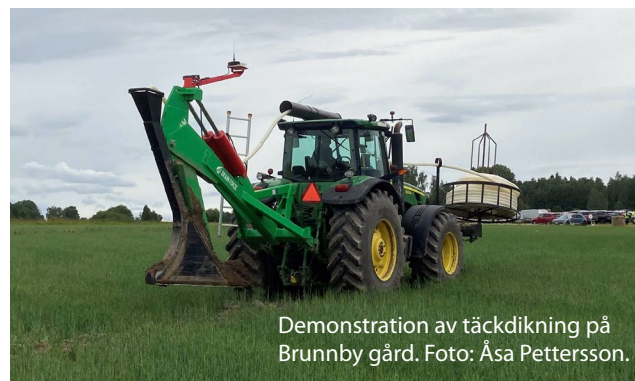
Stöd till kalkfilterdiken kan du söka genom en utlysning. Du kan söka: 1 augusti – 31 oktober 2024, 1 jan – 30 mars 2025 och 1 juni – 30 september 2025.

Investeringsstöd för bevattningsdammar

Investeringsstöd för bevattningsdammar hanteras i turordning efter det datum som ansökningarna kommer in.

Startstöd

Ansökningar om startstöd hanteras i turordning efter det datum som ansökningarna kommer in. ■

Demonstration av täckdikning på Brunnby gård. Foto: Åsa Pettersson.

Stödet är en åtgärd inom Strategiska planen för att ge en ökad konkurrenskraft.

[Mejla oss](#) om du har frågor om stödet och stöd villkoren. ■

Jordbrukarstöd

Här får du information om jordbrukarstöden och annat du behöver veta om årets SAM-ansökan.

31 oktober är sista dag att

- utföra aktivitet på samtliga skiften
- ta bort hela eller delar av ett skifte ur din ansökan
- dra tillbaka hela eller delar av ansökan
- skicka in ett geotaggat foto

Ändring av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken

Regeringen har beslutat att ändra den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken för att förenkla för lantbrukare. Bland annat tas grundvillkoret om miljöytor i slättbygd bort från och med 2025 och i stället införs en frivillig ettårig miljöersättning för att gynna biologisk mångfald (läs mer om den på nästa sida).

Text: Ylva Berry Foton: mostphotos.com

Ändringen innebär lättnader i grundvillkoren som gör det enklare att följa regelverken och minskar lantbrukets kostnader. Sådana ändringar är att kravet på att avsätta mark som miljöyta tas bort helt från 2025, att odlare med ekologisk produktion i Mellansverige undantas

från kravet på marktäcke, samtidigt som alla odlare i Skåne, Halland och Blekinge får ett sänkt krav på marktäcke. Från och med 2026 kan flexibiliteten komma att öka mer, men det är inte beslutat i dagsläget.

Planändringen föreslår också, som en följd av EU-bestämmelser, ett kontroll- och sanktionssystem för vissa villkor inom arbetsrätt och arbetsmiljö. Förslaget innebär att man inför ett socialt grundvillkor. Det innebär att om en överträdelse av ett socialt grundvillkor har slagits fast i tingsrätt eller arbetsdomstolen, så kan det leda till minskning av jordbrukarstöden.

Även mindre förändringar av stöd-villkor, vem som är stödberättigande och för vad samt vissa rättningar

och justeringar av definitioner och begrepp ingår i planändringen.

– Ändringarna medför ett mer effektivt genomförande av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken, minskad börda och ökad flexibilitet för stöd-mottagarna samt en möjlighet för dessa att fortsatt vidta åtgärder som är värdefulla för biologisk mångfald med ekonomisk kompensation, säger landsbygdsminister Peter Kullgren i ett pressmeddelande från regeringen.

Observera att det inte räcker att regeringen beslutat om införande, även EU-kommissionen måste godkänna ändringen formellt. Det förväntas de göra i slutet av november i år. ■

Undvik extra avdrag på dina ersättningar

I årets sista uppföljning av jordbruksmark analyseras bilder för att avgöra om det har utförts någon aktivitet på skiftena i din ansökan. Satellitbilder tagna fram till mitten av september analyseras, därefter är det för mycket moln för att kunna göra en bra analys. I början av oktober skickade vi ut ett brev för de skiften där analysen inte kan uppfatta en aktivitet och block där den godkända arealen minskat.

Text: Lovisa Lanneborn

Du har möjlighet att dra tillbaka delar av ansökan i dessa fall samt även i vissa fall efter Länsstyrelsens fältkontroll - ta vara på möjligheten att undvika extra avdrag.

Agera senast 31 oktober

Om du har fått ett brev med avvikelser är det viktigt att du agerar,

även om du har skött dina marker så som du ska. Den 31 oktober är sista datum, men agera så fort du har möjlighet så att vi hinner handlägga färdigt din ansökan inför delutbetalningen. Skicka in ett geotaggat foto som visar att du har utfört en aktivitet på marken (se nedan). I de fall du inte haft möjlighet att uppfylla aktivitetskravet ska du dra tillbaka delar av, eller hela skiften, eller ansökan om de **enskilda** stöd du inte uppfyller kraven för. Du får inte längre ändra grödkod på ett skifte.

Om du inte agerar riskerar du avdrag på din ersättning. Avdraget beräknas på **hela** skiftesarealen och inte bara på den del som inte uppfyller villkoren. Är avvikelserna större än två hektar eller tre procent så riskerar du ett extra avdrag på din ersättning. Ett hektars avvikelse leder till avdrag motsvarande 1,5 hektar.

Skicka in geotaggade foton

Du måste ta bilderna inne i appen Geofoto för att de ska bli geotaggade och kunna skickas in.

Bilderna ska visa att villkoret är uppfyllt och de ska tillsammans visa så stor del av skiftet som möjligt. Du kan se i appen om ditt fotosvar är godkänt eller underkänt.

Om ditt fotosvar underkänns har du möjlighet att göra en ändring i SAM Internet till och med 31 oktober. ■

Behöver du hjälp?

Har frågor kring din ansökan eller om hur du ska göra i appen? Kontakta oss på Länsstyrelsen på 0771-67 00 00.

Tips!

I [SAM Internet](#) kan du se statusen för uppföljningen av alla dina skiften under rapporter, i den som heter "Markuppföljningsrapport".

Ny ersättning för blommor på åkermark i stället för miljötor

Ersättningen för blommande åkrar och fältkanter kan sökas av lantbrukare i hela Sverige från och med 2025. Jordbruksverket har föreslagit att den nya ersättningen ska fokusera på blommande åkermark och ersättningen kommer därför inte att betalas ut för andra typer av miljötor. Den nya ersättningen heter "Ersättning för blommande åker och fältkant" och villkoren är i princip de samma som villkoren för den nuvarande miljöytan blommande träda.

Grundvillkoret för miljötor tas bort nästa år – i stället införs en ersättning för blommande åkrar och fältkanter.

Ersättningen kan endast sökas på jordbruksblock som brukas aktivt – inte på åkermark som är permanent gräsmark. Du ser i SAM Internet om ditt åkermarksblock är en permanent gräsmark eller ej.

Samma arter är godkända som gröda som för den nuvarande miljöytan blommande träda, liksom hur ytorna får skötas och när marken får tas i produktion igen.

Skillnader mot miljötor

Det finns också några skillnader mellan den nya miljöersättningen och de tidigare miljöytorna för blommande träda. Från och med 2025 är det inte längre ett grundvillkor att ta mark ur produktion och

lantbrukarna får i stället möjlighet att söka ersättning för att så blommor på åkermark. Grundvillkoret om miljötor gällde bara i vissa delar av Sverige – den nya ersättningen ska gå att söka i hela landet.

Den nya ersättningen kräver att minst tre godkända örter dominerar ytan (se infortutan). Gräs eller ogräs får inte dominera.

Du får inte putsa den blommande trädan före 1 juli. Det gäller alla som söker miljöersättningen, även ekologiska lantbrukare.

Tre ersättningsnivåer

Ersättningen kommer att ges i tre nivåer beroende på område i landet. Förslaget som EU-kommissionen ska ta ställning till är 663 euro per hektar i Götalands södra slättbygder, 361 euro per hektar utanför kompensationsstödsområdet i övriga delar av landet och 235 euro per hektar i kompensationsstödsområdet.

Den faktiska ersättningsnivån kommer att kunna variera både uppåt och nedåt precis som den

gör för alla andra direktstöd. Den verkliga ersättningsnivån beror på hur många som söker den här ersättningen, men även av hur många som söker andra direktstöd.

Befintliga blommande ytor

En blommande träda eller fältkant som varit miljöyta i år kan ligga kvar och berättiga till den nya miljöersättningen, men kolla upp att du uppfyller villkoren för blommande åker och fältkant innan du skickar in din SAM-ansökan. Ytan behöver domineras av minst tre örter som är med på "godkänd-listan", så du kan behöva göra en stödsådd i vår.

Förbered i höst

Om du har en sparad fältkant eller ett skifte med stubb efter årets skörd som du tänkt så in som miljöyta till 2025 så får du endast bearbeta den mekaniskt i vår. Det år du söker ersättningen får du inte använda växtskyddsmedel. Du kan förbereda för blommande åker och fältkant genom att jordbearbeta och använda eventuella växtskyddsmedel redan i höst. ■

Ersättningen för blommor på åkermark

På [Jordbruksverkets webbplats](#) hittar du mer information om den nya ersättningen. Vi vet inte med säkerhet hur ersättningen kommer se ut förrän EU-kommissionen har godkänt förslaget, så vi går ut med preliminär information så länge. Vi på Länsstyrelsen kommer att sprida information i nästa Landsbygd i centrum.

Kolla ditt CDB-brev

I september fick du som har nötkreatur ut ditt CDB-brev. Om djur i listan har markerats med en felkod innebär det att uppgifterna om dem är ofullständiga eller felaktiga. Uppgifterna i brevet ligger till grund för beräkningen av dina stöd och ersättningar så det är viktigt att du kollar igenom och ändrar i CDB om det behövs. Djur som har fel i CDB kan ge avdrag på stöd och ersättningar och påverka stöden nästkommande år. ■

Dags att räkna får och getter

I december är det dags för dig med får och getter att rapportera in antalet djur i din besättning. Du gör det lättast med hjälp av din e-legitimation via Jordbruksverkets e-tjänst för att anmäla flytt av får, getter och grisar eller rapportera din får- och geträkning. Rapporteringen gör du i e-tjänsten på [Jordbruksverkets webbplats](#). ■

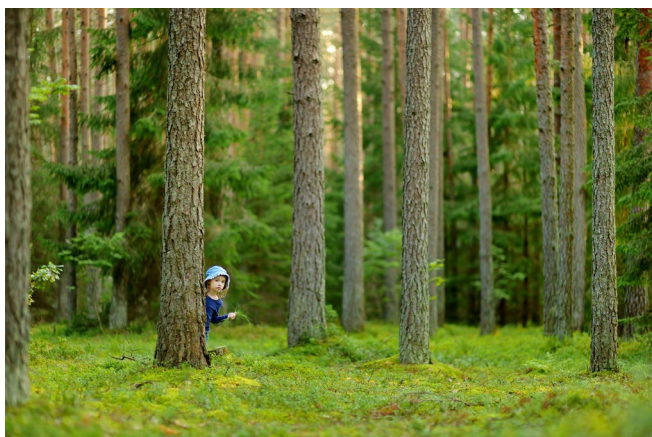
Utbetalningar på gång

- Delutbetalningar påbörjas 15 november och slututbetalningar i januari för Kompensationsstöd, Skydds zoner samt Betesmarker och slätterängar.
- Utbetalningar påbörjas 13 december för Gårdsstöd, Unga jordbrukare, Nötkreaturstöd, Vätmarker och dammar, Ekologisk produktion, Precisionsjordbruk – planering, Kolinlagring och minskat kväveläckage, Hotade husdjursraser samt Djurvälståndersättningar.

Lär dig MER

Länsstyrelsen Stockholm erbjuder kurser och rådgivning till länets lantbrukare och landsbygdsföretagare. Alla våra aktiviteter annonseras i kalendern på startsidan på [vår webbplats](#).

Foton: mostphotos.com (kollage av Länsstyrelsen)

Skogen i ett förändrat klimat

Välkommen på ett seminarium om hållbart skogsbruk som arrangeras inom ramen för Stockholms regionala skogsstrategi! Vi vill ge konkreta förslag på hur du kan planera för en osäker framtid. Du får höra om Route to Paris, ett pågående projekt som syftar till att stimulera skogsägare att tillämpa ett klimatsmart skogsbruk, och ta del av spännande resultat av Skogsstyrelsens pågående klimatanpassningsarbete.

När: 15 november klockan 9.30–15.00

Var: Länsstyrelsen Stockholm, Regeringsgatan 66

Kostnad: ingen kostnad; lunch och fika ingår. Aktiviteten medfinansieras av Region Stockholm

Anmälan: senast 3 november i [Länsstyrelsens webbkalender](#)

Målgrupp: Du som är verksam i skogen och intresserad av skogliga frågor.

Landsbyggsdialog 2024 – lönsamhet och beredskap

Länsstyrelsen Stockholm, LRF Mälardalen och Region Stockholm bjuder in till information och samtal om förutsättningar och framtid i jordbruket. Tema för höstens dialog är lönsamhet och beredskap. Vi bjuder på lunch och fika! Ur programmet:

- Reflektioner av Gustav Hemming, regionråd på region Stockholm, Tomas Olsson, ordförande på LRF Mälardalen, och Ulrika Lundberg, landsbyggsdirektör på Länsstyrelsen Stockholm
- Lönsamhet i jordbruket, Lars-Erik Lundqvist, näringspolitisk rådgivare på LRF
- Beredskap på gårdsnivå, Christina Nordin, generaldirektör på Jordbruksverket
- Modern odlingstekning och Innovation, Per Frankelius, forskare på Linköpings Universitet
- Senaste nytt om Livsmedelsstrategin, Regeringskansliet
- Workshop om aktuella frågor inom näringen

När: 7 november klockan 9.00–15.00

Var: Länsstyrelsen Stockholm, Regeringsgatan 66

Kostnad: ingen kostnad

Anmälan: senast 25 oktober i [Länsstyrelsens webbkalender](#)

Upplev finalen av Ät!Stockholm 2024

Välkommen till finalen av matinnovationstävlingen Ät!Stockholm 2024 – en tävling för nya, hållbara och innovativa livsmedelsprodukter baserade på svenska råvaror som också är utvecklade och producerade i Stockholms län.

När: 19 november klockan 9–15

Var: Södertälje Science Park

Kostnad: ingen kostnad

Anmälan: På [Ät!Stockholms webbplats](#) hittar du programmet samt hur du anmäler dig som publik.

Kostnadsfri enskild rådgivning

Greppa Näringen

Rådgivning om vad som kan göras för att minska växtnäringsförluster och klimatpåverkan på din gård.

På [Greppa Näringens webbplats](#) hittar du information om alla rådgivningar och kontaktuppgifter till Greppa-rådgivare i Stockholms län. Du kan få rådgivning inom Greppa Näringen om du har 25 djurenheter och/eller 50 hektar jordbruksmark. Alla som vill få tillgång till information och bra tips kan bli IT-medlemmar på [Greppa Näringens webbplats](#) (samma formulär som för medlemskap).

Kontakta Cecilia Norén, 010-223 14 84,
cecilia.noren@lansstyrelsen.se

Ekologisk produktion

Rådgivning för dig som vill utveckla ny eller befintlig ekologisk produktion inom lantbruk och trädgård.

Det kan gälla frukt, bär, grönsaker, potatis, växtodling, lamm, nöt eller fjäderfä.

Kontakta Åsa Pettersson så förmedlar hon din intresseanmälan till aktuell upphandlad rådgivare:
asa.pettersson@lansstyrelsen.se
eller 010-223 15 16

Ett rikt odlingslandskap

Rådgivning för dig som är intresserad av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden.

Foton: Karin Joelsson (landskap), mostphotos.com (grönsaker)

Kontakta Ylva Berry så förmedlar hon din intresseanmälan till aktuell upphandlad rådgivare:
ylva.berry@lansstyrelsen.se eller 010-223 12 43

Skötsel av värdefulla träd

Du kan få råd kring hur skyddsvärda träd (till exempel gamla träd, hamlade träd eller hålträd) och deras värden kan bevaras och förstärkas genom åtgärder som förnygring, beskärning, hamling samt skötsel av miljön runt trädet. Träden ska växa på eller i anslutning till betes- eller åkermark. Du kan inte få rådgivning kring träd på annan mark som tomt eller i skog.

Skötsel av betesmarker, ängar och bryn

Du kan få råd kring restaurering, samt skötsel och betesplanering (betets näringsinnehåll, olika djurslags näringsbehov under betessäsongen, stängseltyper, betestryck, hur du ska undvika parasiter, igenväxning, trampskador, barkgnag och giftiga växter), förbättrad naturvårdsnytta, djurvälstånd och lönsamhet på naturbetesmarker, slätterängar, betade brynzoner och åkerholmar.

Gynna pollinerare

De flesta pollinerare är mer eller mindre knutna till odlingslandskapet och de bidrar till ekosystemtjänsterna pollinering och bevarande biologisk bekämpning. En tredjedel av de vilda bina är rödlistade, flera dagfjärilar i gräsmarker är hotade och två dagfjärilsarter har sannolikt försvunnit från Sverige de senaste åren.

Du kan få råd kring olika åtgärder för att öka tillgången på föda, skydd och boplatser för blombesökande insekter och andra nyttodjur:

- Skötsel av gräsmarker för att öka blomrikedom i tid och rum.
- Anläggning och skötsel av nya blommande ytor med örter och vedartade växter.
- Identifiera lämpliga boplatser och föreslå skötsel- eller förstärkningsåtgärder.
- Skapa spridningskorridorer.

Byggnadsvård för gamla ekonomibyggnader

Vi kommer att behöva dra ner på denna rådgivning, men eventuellt kan du få råd kring underhåll och restaurering av dina gamla ekonomibyggnader som jordkällare, smedjor, ladugårdar, lador eller kvarnar. Rådgivningen gäller bara i odlingslandskapet och omfattar inte bostadshus, torp eller andra hus på tomtmark.

Hej Jostein Hertwig!

Du är internationell koordinatör för Ekodistrikt Sörmland och den representant som var på plats i Bryssel 23 september under "EU Organic Day" för att ta emot priset för bästa ekodistrikt på EU Organic Awards! För tredje året i rad delar EU-kommissionen ut priser för olika kategorier av ekologiskt lantbruk och ekologisk mat för att belöna duktiga och innovativa företag i EU och lyfta fram dem för att andra ska inspireras av deras arbete.

Text: Ylva Berry Foto: EU Organic Awards

Grattis! Hur känns det att lyftas fram som vinnare bland mer än 60 ekodistrikt i Europa?

– Vi är otroligt glada att EU uppmärksammar det viktiga arbete som alla ekologiska aktörer gör tillsammans för en hållbar framtid.

Det ger oss inspiration och energi att fortsätta vårt praktiska arbete med att göra lokala ekologiska produkter tillgängliga, öka mångfalden i landskapet, främja landsbygdsutveckling och en livsstil som också är attraktiv för den yngre generationen och ett nytt koncept för hållbar turism.

Ekodistrikt Sörmland ställdes i sin klass mot ekodistrikt i Italien och Portugal. Jag tror att vi vann på grund av projektets och områdets långa historik av socialt inkluderande och ekologiskt lantbruk – främst i Järna och Södertälje.

Vad är ett ekodistrikt?

– I ett ekodistrikt samarbetar olika aktörer för hälsa, klimat och miljö.

Ekodistrikt är en global rörelse och det finns mer än 60 ekodistrikt i Europa.

Ekodistrikt Sörmland består av landskapet Sörmland som är hela Södermanlands län och södra delarna av Stockholms län.

Den första versionen av Ekodistrikt Sörmland startade 2012 genom projektet "Järna/Södertälje Ekologiskt Kretsloppssamhälle" som ett samarbete med Länsstyrelsen i Stockholm.

EU-kommissionen har antagit en Handlingsplan för ekologisk produktion, som lyfter fram ekodistrikt som ett framgångsrikt koncept och uppmuntrar medlemsstaterna att stödja framväxten av ekodistrikt.

Vilka är era största framgångar?

– Vi har gjort ett omfattande strategiskt arbete för lantbruk och mat i samarbete med forskningen. Jag tror att det är en anledning till att Ekodistrikt Sörmland nu kan titulera sig som vinnare av EU Organic

Det här är den officiella bilden då Jostein Hertwig (i mitten) tar emot priset för bästa ekodistrikt på EU Organic Awards. På bilden är även Kirstine Bille (till vänster), Europeiska regionkommittén, samt Janusz Wojciechowski (till höger), jordbrukskommissionär.

Awards. Bland annat har Södertälje kommun tagit fram måltidskonceptet "Diet for a Green Planet" och etablerat MatLust Utvecklingsnod.

Har ni något spännande på gång?

Vi har aktiviteter på gång för att få till en bättre interaktion mellan aktörerna från jord till bord. Ett viktigt tema är förståelsen av vilka förväntningar som finns både på kvalitet på produkterna och på leveranser, förpackningar, lagring och pris. Detta hänger ihop med vår matsäkerhet och hur vi kan bli mer självförsörjande i ekodistriktet – för det behöver vi även få en bättre dialog mellan stad och landsbygd. ■